

ΚΑΤΑΒΟΛΕΣ ΚΑΙ ΠΟΡΕΙΑ

Για τη σύγχρονη Κυπριακή ποίηση

Της κ. ΕΛΛΗΣ ΠΑΙΟΝΙΔΟΥ

ΥΣΤΕΡΑ από τη δημοσίευση του σημειώματος του κ. Κώστα Γραικού ήμερου. 15.12.80 αισθάνομαι την ανάγκη και την υποχρέωση στο αναγνωστικό σας κοινό να σας παρακαλέσω να δημοσιεύσετε ολόκληρη την εισαγωγή μου στο βιβλίο «Σύγχρονοι Κύπριοι Ποιητές» που κυκλοφόρησε πρόσφατα στη Σλοβενία. Και τούτο γιατί υπάρχει τέτοια παραποίηση του κειμένου μου στο πιο πάνω σημείωμα και τόσο επιδέξιο «κολλάζ» από μέρους του σημειωματογράφου, που κι' εγώ η ίδια κόντευα να πιστώσω ότι αυτή απ' κ. Έλλη Παιονίδου με έλαφρη την καρδιά ξεπούλησε ολόκληρη την ποίηση μας.

Δέν θέλω να έπεκταθώ περισσότερο μιας και θέτω στην διάθεσή σας το ίδιο το κείμενο, που όπως ο καθένας αντιλαμβάνεται, για το σκοπό που γράφτηκε έπρεπε να ήταν σύντομο, ξεκάθαρο και περιεκτικό. Ό κ. Γραικός καταλήγει στο σημείωμα του με τη φράση «Και τώρα ο Σλοβένος αναγνωστής θα δειρωτάται μήπως η Κύπρος είναι μια έρημη χώρα». Παρακαλώ πούς αναγνώστες σας να κρίνουν αν με την εισαγωγή μου βγαίνει αυτό το συμπέρασμα.

Για περισσότερες πλήρες φορίες σχετικά με το πως αποφασίστηκε η έκδοση, θα μπορούσαν οι ενδιαφερόμενοι να παραπεμφθούν στην εφημερίδα «Τά Νέα» ήμ. 20.11.80 όπου μιλή έκτενέστερα από σχετικά απάντησή μου.

ΕΛΛΗ ΠΑΙΟΝΙΔΟΥ

ΌΤΑΝ δέχτικα να αναλάβω την ανθολόγηση των Δέκα Κυπρίων Ποιητών ύστερα από την ευγενική παράκληση του «Εκδοτικού της Σλοβενίας Παιονίδικα Ζαλόζιμα» νόμισα πως η δουλειά θα ήταν εύκολη: Όλους τους ποιητές τους γνώριζα καλά, όχι μόνο μέσα από τη δουλειά τους αλλά και προσωπικά, ακόμη και τους δυο που δε βρίσκονταν πιά στη ζωή, τον Θεόδωρο Πιερρίδη και τον Τεύκρο «Ανθία». Ύστερα, ήταν εκείνος ο ζήλος, εκείνη η τυφλή λατρεία προς τη μικρή αγαπημένη πατρίδα που κινδύνευε να χάσει την ύπαρξή της μετά τον Ιούλιο του 74, που είχε διαλύσει όλες τις αποικιακές αυτοκρατορίες, που τάκανε βλαβερά άρκεϊ να πετύχαινε ο αντικειμενικός στόχος: Να κάνουμε την κουλτούρα της Κύπρου γνωστή στο δυνατό πύ πλατεία.

Η απόφαση πάρθηκε στο Ουγγαρέζικο εκδοτικό «Ευφρόσα», τό 1978, όπου έτοιμαζα με τον Έλληνοιστή καθηγητή κ. Κόλμαν ανθολογία κυπριακής ποίησης με 40 περίπου κυπρίους ποιητές. Η ανθολογία αυτή έλλπιζω να έκδοθει τό 1982.

Ό αρχιουντάκης του Σλοβενικού εκδοτικού, ουγγρικής καταγωγής, εισηγήθηκε την επιλογή των δέκα, και με παρακάλεσε να τον έφοδιάσω με έκτενέστερο υλικό από τό έργο τους. Τό βιβλίο, που δέν ονομάζεται καν «ανθολογία», αλλά «Σύγχρονοι Κύπριοι Ποιητές», είχε σαν σκοπό να δώσει μια πρώτη γεύση του εύρύτατου φάσματος της σύγχρονης ποιητικής δημιουργίας της Κύπρου.

Τώρα, βουλιαγμένη μέσα σε άγκυρες από διδλία όλων των λογίων, προσπαθώντας να κάνω όσο τό δυνατό πιο συνειδητή τη δουλειά μου, να γράψω δηλαδή την εισαγωγή στην ανθολόγηση, αντιλαμβάνομαι τό μέγεθος της τόλμης μου και με πιάνουν ρίγη. Σκέφτομαι ώστόσο πως ένας θρόνος παραμένει για τον τολμηρό: Να συνεχίσει την πορεία του χωρίς να λοξοδρομήσει, και να προσπαθήσει ναμει όσο γίνεται ειλικρινής. Συνεχίζω, λοιπόν, και μ' όλη την ειλικρίνεια όμολογώ: Όμολογώ πως τό δέος γι' αυτό τό έγχείρημα μου τό διαλύει ή μεγάλη χαρά που μου δίνει ή μελέτη της ιστορίας της κυπριακής λογοτεχνίας. Ευχαριστώ γι' αυτό τό Έκδοτικό «Παιονίδικα Ζαλόζιμα» που μούδωσε αυτή την ευκαιρία. Τόν εύχαριστώ ακόμη γιατί με την έκδοση αυτής της «Ανθολογίας» δίνει ένα σαθρό βήμα στη ποίηση μιας μικρής χώρας, της Κύπρου, την όλοτελα άγνωστη, σίγουρα στην Σλοβενία (και γενικότερα στο γιουγκοσλαβικό) λαό για να δώσει τη μάχη της.

Πρόσφατα, σ' ένα Συνέδριο Ποίησης, όταν με σύστησαν σε κάποιον, αυτός είπε: Μπα, ώστε υπάρχουν και στην Κύπρο ποιητές; Η απάντηση ήταν: Ναι, από ποιε χιλιάδες χρόνια τώρα. Και πρσσαντικα, ή ποιητική παράδοση της Κύπρου βυθίζεται βαθειά μέ-

σα στο παρελθόν, φτάνοντας μέχρι την ήρωική εποχή που γεννήθηκε τό έπος. Ένας από τους μυθικούς άρχιερείς της Άφροδίτης, ό βασιλιάς της Πάφου Κινύρας, θεωρείται ό γενάρχης του κυπριακού ποιητικού λόγου και γράφει λυρικά προιήματα προς τιμή της θεάς. Η λατρεία της Άφροδίτης έπηρεάσε ιδιαίτερα την κυπριακή ποιητική παραγωγή. Οι ανεξάντλητες πηγές από τους μύθους για την Άφροδίτη και τον άγαπημένο της τόν Άδωνη, έδιναν άφθονη

πρώτη ύλη. Στις μεγάλες γιορτές των Άφροδισίων και των Άδωνίων, όπου έπαιρναν μέρος όχι μονάχα Κύπριοι προσκυνητές, αλλά και ξένοι, διοργανώνονταν ποιητικοί διαγωνισμοί. Η πανάρχαια αυτή παράδοση συνεχίζεται μέχρι σήμερα, που στην καθιερωμένη γιορτή του Κατακλισμού, γιορτή της Θάλασσας, οργανώνονται λαϊκοί ποιητικοί διαγωνισμοί.

Ό αρχαιότερος κύπριος ποιητής που διασώζονται σήμερα στίχοι του, είναι ό Στα-

σίνος, που έζησε γύρω στον 7ο π.Χ. αιώνα. Τό έργο του «Κύπρια Έπη» μιλά για τά γεγονότα που προηγούνται του Τρικού πολέμου. Σύμφωνα με μια παράδοση, ό Όμηρος πάντρεψε την κόρη του Άρσιονή με τόν Στασίνο και του έδωσε σαν προίκα τό ποιήμα αυτό. Ό μύθος αυτός δείχνει ακριβώς ότι τά Κύπρια Έπη όποτε δέν ύστερούν από τά όμηρικά έπη. Άργότερα όμως ό Ηρόδοτος θα πει ότι ούκ Όμηρου τά Κύπρια Έπη αλλά κάποιου άλλου. Κι' αυτός ό άλλος είναι ό Στασίνος. Τά Κύπρια Έπη ύπήρξαν πολύ δημοφιλή, κι αυτό τό δείχνει τό γεγονός ότι οι τρεις μεγάλοι τραγουδοί Αισχύλος, Σοφοκλής και Εύριπίδης άντλησαν από αυτά πολλούς από τους μύθους των δραμάτων τους, κι' άργότερα, πολλοί συγγραφείς και σχολιαστές ασχολήθηκαν με αυτά.

Ένας άλλος αξιόλογος ποιητής που τοποθετείται στα μετό του Όμηρου χρόνια είναι ό χρησιμολόγος Εύκλος, του οποίου σώζεται μονάχα ένας χρησμός.

Οι διαδοχικές κατακτήσεις της Κύπρου από τους διαφόρους έπιδρομείς, Ασσύριους, Βαβυλωνίους, και κυρίως τους Πέρσες με τους μακροχρόνιους περσικούς πολέμους, συμβάλαν μαζί με τους σεισμους και τις άλλες καταστροφές, στο να χαθεί κάθε ίχνος έπας φής με την ποιητική δημιουργία τεσσάρων ολόκληρων αιώνων. Για να βρούμε μερικά αποσπάσματα ποιητικών έργων πρέπει να κατεβούμε ως τά ελληνιστικά χρόνια, (γύρω στον 3ο αιώνα π.Χ.) από όπου σώζονται μερικά στίχοι του Έρμεία και του Σώπατρου (άλεξανδρινά χρόνια). Βέβαια όπως λένε ή Κύπρος είναι ολόκληρη ένα υπάγειο μουσείο, που δέν έχει ακόμη αποκαλυφθεί. Δέν αποκλείεται ή σκαπάνη των μελλοντικών αρχαιολόγων να φέρει στο φώς κι' άλλες πολύτιμες ερημματα ποιητικής γραφής, όπως τά πιο πάνω κι' όπως τά λίγα ακόμη άλλα έπώνυμα κι' άνόνομα αποσπασματα που σώζονται και που τοποθετούν την αρχαία κυπριακή ποίηση πλάι στα πιο καλά δείγματα της ελληνικής ποίησης.

ΤΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΧΡΟΝΙΑ

Στά βυζαντινά χρόνια, παρατηρείται μια έντυπωσιακή άνοδοσ της δημοτικής ποίησης. Στά κυπριακά άκριτικούς τραγούδια μπορεί κανείς να βρει μερικά από τά άραιότερα του είδους τους. Μέσα στους στίχους τους κυριαρχεί ή αγάπη για την πατρίδα, ό θαυμασμός για την άντρείωση και ή τρυφερότητα για τόν έρωτα και την όμορφία. Η δημοτική ποίηση της Κύπρου είναι καταπληκτικά πλούσια και ένα βαθμό άγνωστη ακόμη γιατί μερικά μονάχα έπισημονική συλλογή έχει γίνει.

Παράλληλα, αυτή την εποχή αρχίζουν να μπαίνουν τά θεμέλια για την κυπριακή λαϊκή μουσα, που θα τραγουδήσει τόν πόνο, τη χαρά, τόν έρωτα, τη δουλειά και τό θάνατο του κυπριακού λαού για πάνω από χίλια χρόνια. Αντίθετα στους βυζαντινούς χρόνους δέν εύδοκίμει ή λόγια κυπριακή ποίηση με μόνη έξαιρέση τά θρησκευτικά άσματα.

Από τόν καιρό της Φρανκοκρατίας (12ος - 16ος αιώνας) διασώζονται ως έμας τά λεγόμενα Μοσαιονικά Έρωτα ή Τραγουδία της Κύπρου (άρχες του 16ου αιώνα) άγνωστου άλλως προφανώς πολύ καλλιεργημένου και ταλαντούχου ποιητού, φανερά έπηρεασμένου, από την Ιταλική ποίηση και κυρίως τόν Πετράρχη. Τά έρωτικά αυτά ποιήματα, που άνάμεσα τους θα βρούμε και τά πρώτα συνέτα που γράφτηκαν στα ελληνικά έχουν μέσα τους στίχους ά παράμιλλης τέχνης όχι μονάχα μέσα στα κυπριακά, αλλά και στα γενικότερα ελληνικά πλαίσια.

Άξίζει ίσως εδώ να γίνει μια μνεία στους «ποιητάρηδες», τους κύριους λαϊκούς ποιητές, που είτε διασώζονται τά παλιά δημοτικά τραγούδια στα έπισημονικά τά τραγουδιστά στα πανηγύρια και στις γιορτές, είτε συνθέτουν και τραγουδούν δικούς τους, έμπνευμένου από γεγονότα της κυπριακής ζωής. Οι ποιητάρηδες, που είναι ίσως μία καταπληκτική συνέχεια των άμικτών ραψωδών, έξακολουθούν να υπάρχουν ακόμη και σήμερα (μερικοί σαν επαγγελματίες) και γυρίζουν από χωριό σε χωριό άπαγγέλλοντας τά ποιήματά τους.

ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΕΙΣ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΓΙΑ ΚΕΝΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

*Αναφορικά με πρόσφατα δημοσιεύματα στον Τύπο σχετικά με κενές θέσεις στο Τμήμα Αρχαιοτήτων και τά σχέδια υπηρεσίας θέσεων του Τμήματος και Ισχυρισμούς για προώθηση δήθεν «ημετέρων», τό Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων διευκρινίζει, ότι τά σχέδια υπηρεσίας για όλες τις θέσεις στο Τμήμα Αρχαιοτήτων, όπως και σ' όλη τη Δημόσια Υπηρεσία, έτοιμάζονται από τό Διευθυντή του οικείου Τμήματος και συζητούνται με την Κλαδική Έπιτροπή που αποτελείται από ύπαλληλους του Τμήματος. Στη συνέχεια τά σχέδια μελετώνται από τη Μικτή Έπιτροπή Προσωπικού, στην οποία συμμετέχει και ή ΠΑ.

ΣΥ.Δ.Υ., και άκολούθως υποβάλλονται στο Υπουργικό Συμβούλιο για έγκριση.

Τό Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων δηλώνει πως ό Ισχυρισμός για άκύρωση της δημοσιεύσεως κενών θέσεων στο Τμήμα Αρχαιοτήτων, μετά από έπέμβαση του Διευθυντή του Τμήματος, δέν άντοκρίνεται στην πραγματικότητα.

Τό Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων είναι πλήρως ικανοποιημένο με τόν τρόπο χειρισμού από τόν Διευθυντή του Τμήματος Αρχαιοτήτων των θεμάτων που σχετίζονται με τά σχέδια υπηρεσίας και την πληρωση των κενών θέσεων στο Τμήμα Αρχαιοτήτων.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Τά Πρότυπα Άρτοποιεία Άμμοκώστου Λτδ.

φέρουν εις γνώσιν των ενδιαφερομένων ότι με την έναρξη της κανονικής λειτουργίας του νέου των ιδιόκτητου Άρτοποιείου εις διαμηχανική περιοχή Σπυρόβου (όδός Πολυφύμου) εγκαταλείπουν τό παλιόν των εις τήν Λεωφ. Αθωλάσσης στον Σπρόβουλο.

Τά προϊόντα του άρτοποιείου οι πελάτες θα μπορούν να εξασφαλίζουν από τώρα και στα έξής διά του πυκνού δικτύου μεταπωλητών εις όλόκληρον τήν Λευκωσίαν.

Διά αντιμετώπιση όποιασδήποτε δυσκολίας τηλεφωνήσατε στο ΑΡΤΟΠΟΙΕΙΟ:

Τηλ. 27244, Λευκωσία.

PRIMARY SCHOOL TEACHERS OF ENGLISH SUMMER COURSES IN U.K.

YOU PAY TO GET THERE — WE PAY THE REST

Mainly for Secondary School teachers, though some courses are suitable for Primary School teachers also. These Bursaries are being offered to teachers in Government Schools and cover all living expenses at the course centre as well as fees. Fares and incidentals to be covered by Bursars.

Details available directly from the British Council, 3 Museum Street, Nicosia, Tel. 021-42152 ext. 25, or from District Education Offices.

Closing date for applications 17.1.80.

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ ΛΕΥΚΩΣΙΑ

ΚΕΝΗ ΕΚΤΑΚΤΗ ΘΕΣΗ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗ ΟΙΚΟΤΡΟΦΕΙΟΥ

Γίνονται δεκατέσ αιτήσεις για την πλήρωση της έκτακτης θέσεως Έσωτερικού Έπιμελητή του Οικοτροφείου Άρρένων του Ίνστιτούτου Ξενοδοχειακών και Έπισιτιστικών Τεχνών.

Οι αιτητές πρέπει να έχουν τά ακόλουθα προσόντα:

- α) Άπολυτήριο Σχολής Μέσης Παιδείας
β) Ηλικία πάνω από 30 χρόνων
γ) Καλή υγεία, άρτιμέλεια και ικανότητα χειρισμού προβλημάτων που άφορούν άτομα νεαρής ηλικίας.

Ό βασικός μισθός της θέσεως είναι £1,190 έτησίως. Έπιπλέον καταβάλλεται τιμαριθμικό έπίδομα που καθορίζεται κατά διαστήματα από την κυβέρνηση και τό όποίο προς τό παρόν άνέρχεται σε ποσοστό ίσο με 39% του βασικού μισθού.

Παρέχεται δωρεά διαμονή σε μικρό διαμέρισμα του Οικοτροφείου, διατροφή και πλυστικά.

Αυτός που θα προσληφθεί υποχρεούται να εργάζεται εκτός του συνηθισμένου κυβερνητικού ώραρίου.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να άποταθούν στα κατά τόπους Έπαρχιακά Γραφεία Έργασίας για αίτήσεις και περισσότερες πληροφορίες μέχρι τις 30 Ιανουαρίου, 1981.